

บทที่ 1

รายได้ประชาชาติ (National Income)

การศึกษาเกี่ยวกับรายได้ประชาชาติในบทนี้ จะแยกออกเป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ ด้วยกัน
คือ :-

1. ความหมายของรายได้ประชาชาติชนิดต่าง ๆ
2. การคำนวณรายได้ประชาชาติ
3. ส่วนประกอบของรายได้ประชาชาติ

1. ความหมายของรายได้ประชาชาติชนิดต่าง ๆ

รายได้ประชาชาติมีอยู่ 8 ชนิด และแต่ละชนิดมีความหมายแตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Product หรือ GNP) เป็นมูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดซึ่งคิดตามราคาตลาดที่ประชาชาติช่วยกันผลิตขึ้นมาได้ในระยะ 1 ปี

$$\text{GNP} = C + I + G + F$$

หรือ

$$\text{GNP} = \text{GDP} + F$$

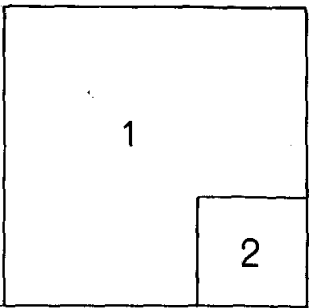
มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น หรือ GNP นี้ยังเป็นตัวเลขหยาบ ๆ เพราะยังไม่ได้เอาค่าเสื่อมราคา ค่าภาษีทางอ้อม และอื่น ๆ มาหักออก เช่น สมมติว่า เราคำนวณตัวเลขผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นได้ 1,000 ล้านบาท เงิน 1,000 ล้านบาทนี้เป็นเงินที่รวมค่าเสื่อมราคา ค่าภาษีทางอ้อมและอื่น ๆ อยู่ด้วย ส่วนคำว่า “ประชาชาติ” ช่วยกันผลิตนั้น หมายถึง สินค้าและบริการที่พลเมืองของประเทศพร้อมทั้งทรัพยากรที่เป็นของพลเมืองดังกล่าว ได้ร่วมกันผลิตไม่ว่าทรัพยากรเหล่านี้จะอยู่ในหรือนอกประเทศก็ตาม ถ้าเป็นของพลเมืองของประเทศ เราก็ก็นับเป็นผลิตภัณฑ์ประชาชาติทั้งสิ้น ดังนั้น GNP ของไทย จึงหมายถึง ผลรวมของมูลค่าผลผลิตที่คนไทยผลิตได้และรวมทั้งมูลค่าผลผลิตที่คนไทยไปลงทุนในต่างประเทศด้วย

2. ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product หรือ GDP) เป็นมูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ซึ่งคิดตามราคาตลาดในระยะเวลา 1 ปี (ก่อนหักค่าเสื่อมราคา)

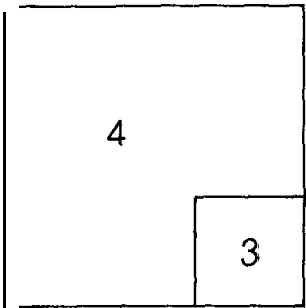
$$\text{GDP} = \text{GNP} - \text{F}$$

มูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น หรือ GDP นี้ เราคำนวณมาจากมูลค่ารวมของสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นได้ภายในประเทศเป็นหลัก โดยทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตเราจะไม่คำนึงถึงสัญชาติของผู้ผลิต คือ จะเป็นของพลเมืองในประเทศนั้นหรือจะเป็นของชาวต่างประเทศก็ได้ เช่น ตัวเลขผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้นของประเทศปี พ.ศ: 2528 จำนวน 1,120,130 ล้านบาท ก็หมายถึงสินค้าและบริการที่คนไทยและคนต่างชาติทำการผลิตได้ในประเทศไทยจำนวน 1,120,130 ล้านบาท เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่าง GNP กับ GDP เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่าง GNP กับ GDP ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขอให้นักศึกษาสังเกตแผนภาพดังต่อไปนี้

รูปสี่เหลี่ยม ก.

รูปสี่เหลี่ยม ข.

- รูปสี่เหลี่ยม ก. คือมูลค่าการผลิตของประเทศไทย
1. คือมูลค่าผลผลิตที่คนไทยผลิตได้ในประเทศไทย
  2. คือมูลค่าผลผลิตที่คนชาติอื่นมาทำการผลิตในประเทศไทย
- รูปสี่เหลี่ยม ข. คือมูลค่าของการผลิตของประเทศอื่น ๆ
3. คือมูลค่าผลผลิตที่คนไทยทำการผลิตในประเทศอื่น
  4. คือมูลค่าผลผลิตที่คนชาติอื่น ๆ ผลิตขึ้นในประเทศของตน

$$\text{GNP} = \text{พื้นที่ 1.} + \text{พื้นที่ 3.}$$

$$\text{GDP} = \text{พื้นที่ 1.} + \text{พื้นที่ 2.}$$

ถ้าพื้นที่ 2 มากกว่า 3 ค่าของ GDP จะมากกว่า GNP

ถ้าพื้นที่ 3 มากกว่า 2 ค่าของ GDP จะน้อยกว่า GNP
 รายได้สุทธิจากต่างประเทศ = พื้นที่ 3 - พื้นที่ 2
 (Net income From abroad หรือ F)

$$\begin{aligned} \text{เพราะฉะนั้น } \text{GDP} &= \text{GNP} - F && (\text{พื้นที่ } 1 + \text{พื้นที่ } 3 - (\text{พื้นที่ } 3 - \text{พื้นที่ } 2)) \\ \text{GNP} &= \text{GDP} + F && (\text{พื้นที่ } 1 + \text{พื้นที่ } 2 + (\text{พื้นที่ } 3 - \text{พื้นที่ } 2)) \end{aligned}$$

3. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (Net National Product หรือ NNP) เป็นมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่คิดตามราคาตลาดที่ประชาชาติช่วยกันผลิตขึ้นมาได้ในระยะเวลา 1 ปี โดยหักค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินออกแล้ว

$$\text{NNP} = \text{GNP} - \text{ค่าใช้จ่ายที่กินทุน}$$

ค่าใช้จ่ายที่กินทุน (Capital Consumption Allowances) ประกอบด้วย

- (1) ค่าเสื่อมราคา (Depreciation)
- (2) ค่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต (Equipment) ที่ชำรุดสึกหรอหรือล้าสมัย
- (3) ค่าทรัพย์สินสูญหาย (Accidental Damage) เช่น ถูกไฟไหม้ น้ำท่วม ถูกโจรกรรม

เป็นต้น

เหตุผล นักศึกษาอาจจะสงสัยว่า ทำไมเราจึงต้องเอาค่าใช้จ่ายที่กินทุนไปหักออกจาก GNP เหตุผลก็คือ เวลาเราใช้เครื่องจักรผลิตสินค้า เครื่องจักรจะเกิดการสึกหรอหรือเสื่อมราคาลงทุกปี ตัวอย่างเช่น เราซื้อเครื่องจักรมาสีข้าวราคา 1 ล้านบาท มีอายุใช้งานได้ 10 ปี จะมีค่าสึกหรอปีละ 100,000 บาท ค่าเสื่อมราคานี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตด้วย ฉะนั้นเมื่อเราหักค่าเสื่อมราคาออกก็จะได้มูลค่าที่แท้จริงของเครื่องจักรซึ่งเป็นมูลค่าการลงทุนสุทธิของเรา

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง GNP กับ NNP

รายการ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP)	5,000
ค่าใช้จ่ายที่กินทุน	<u>200</u>
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (NNP)	4,800

4. รายได้ประชาชาติ (National Income หรือ NI) เป็นมูลค่ารวมของสินค้าและบริการที่ประชาชาติช่วยกันผลิตขึ้นมาได้ในระยะ 1 ปี โดยหักด้วยค่าใช้จ่ายที่กินทุนและภาษีทางอ้อม

$$NI = GNP - \text{ค่าใช้จ่ายที่กินทุน} - \text{ภาษีทางอ้อม}$$

หรือ $NI = NNP - \text{ภาษีทางอ้อม}$

หรือ NNP at factor cost

(รายได้ประชาชาติสุทธิในราคาปัจจัยการผลิต)

เหตุผลที่เอาภาษีทางอ้อมมาหักออก ตามปกติผู้ผลิตสินค้ามีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีให้รัฐบาล เช่น ภาษีการค้า ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น ภาษีเหล่านี้เราจะต้องนำมาหักออกจาก NNP เพราะเมื่อรัฐบาลเก็บภาษีเหล่านี้แล้ว ผู้ผลิตสามารถผลักภาระภาษีไปยังผู้บริโภค โดยขึ้นราคาสินค้าให้สูงขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ NNP ซึ่งรวมเอาภาษีทางอ้อมเข้าไว้ด้วย ทำให้มูลค่าของสินค้าที่ปรากฏอยู่ในรายได้ประชาชาติจึงสูงกว่าความจริงไปเท่ากับจำนวนภาษีทางอ้อมเหล่านั้น ฉะนั้นเพื่อให้ได้รายได้ประชาชาติที่แท้จริง จึงต้องหักภาษีทางอ้อมออกไป

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง NNP กับ NI

รายการ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (NNP)	4,800
ภาษีทางอ้อม	<u>200</u>
รายได้ประชาชาติ (NI)	4,600

5. รายได้ส่วนบุคคล (Personal Income หรือ PI) เป็นรายได้ส่วนบุคคลทั้งหมดโดยรวม ทั้งรายได้ที่เป็นผลตอบแทนจากปัจจัยการผลิตและที่มิได้เป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต ซึ่งเป็นรายได้ที่จะตกมาถึงมือบุคคลจริง ๆ

$$PI = NI - \text{กำไรที่ธุรกิจกันไว้ขยายกิจการ} - \text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล} + \text{เงินโอน}$$

กำไรที่ธุรกิจกันไว้ขยายกิจการ เมื่อบริษัทดำเนินกิจการมีกำไร ถ้าจ่ายเป็นเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นเงินปันผลนั้นจะเป็นรายได้ส่วนบุคคล เช่น บริษัท ก. มีกำไร 1 ล้านบาท จ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นหุ้นละ 1,000 บาท นายเด่นดวง ถือหุ้นไว้ 100 หุ้น นายเด่นดวง ก็จะมีรายได้จากเงินปันผล 100,000 บาท แต่ถ้าบริษัท ก. กันเงินกำไร 1 ล้าน ไว้สำหรับขยายกิจการ นายเด่นดวง ก็จะไม่มียาได้จากเงินปันผล โดยเหตุนี้เราจึงเอากำไรที่ธุรกิจกันไว้ขยายกิจการไปหักออกจากรายได้ประชาชาติ เพราะกำไรส่วนนี้มีได้ตกไปถึงมือของบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคล ปกติบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเมื่อดำเนินกิจการมีกำไรจะต้องนำกำไรนี้ไปเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้รัฐบาล เช่น รัฐบาลไทยเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัททั่วไปในอัตราร้อยละ 40 ของกำไร สมมุติว่า บริษัท ก. มีกำไร 1 ล้านบาท บริษัท ก. จะต้องเสียภาษีให้รัฐบาล 400,000 บาท เงินค่าภาษีเงินได้นิติบุคคลนี้มีได้ตกไปถึงมือของบุคคลผู้ถือหุ้น เราจึงต้องนำมาหักออกจากรายได้ประชาชาติ

เงินโอน เงินโอนอาจเป็นเงินหรือสิ่งของก็ได้ คือ เป็นการให้เปล่าโดยไม่มีสินค้าหรือบริการตอบแทน เป็นการโอนอำนาจซื้อจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งโดยมิได้ก่อให้เกิดผลผลิต

เพิ่มขึ้นแต่อย่างไร เงินโอนแบ่งออกได้เป็น 2 อย่างคือ

(1) เงินโอนรัฐบาล ได้แก่ เงินที่รัฐบาลจ่ายให้กับผู้ได้รับความช่วยเหลือ เช่น เงินบำเหน็จบำนาญที่จ่ายให้ข้าราชการที่เกษียณอายุแล้ว เงินสงเคราะห์คนชรา เงินสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เป็นต้น เงินที่รัฐบาลจ่ายให้ข้าราชการบำนาญกิติ คนชรา กิติ ทหารผ่านศึกกิติต่างก็นำไปใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพโดยไม่ต้องมาทำงานให้รัฐบาลเป็นการตอบแทน เงินโอนรัฐบาลจึงเป็นการเปลี่ยนอำนาจซื้อจากประชาชนไปยังบุคคลที่ได้รับการสงเคราะห์จากรัฐบาล โดยรัฐบาลเก็บภาษีจากประชาชนแล้วนำไปใช้จ่ายสงเคราะห์บุคคลต่าง ๆ ที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ

(2) เงินโอนส่วนบุคคล ได้แก่ เงินที่ธุรกิจหรือบุคคลต่าง ๆ บริจาคเพื่อการกุศลแก่บุคคลหรือวัดวาอารามโดยมิได้หวังผลกำไร ตลอดจนจรรยาพินัยที่ยกให้กันระหว่างบุคคล เช่น บิดายกมรดกให้บุตร เป็นต้น บุคคลหรือสถาบันที่ได้รับเงินโอนเหล่านี้มา ไม่ต้องประกอบการทำงานตอบแทนให้

เงินโอนรัฐบาลและเงินโอนส่วนบุคคลนี้ เมื่อบุคคลได้รับเข้ามาก็ถือได้ว่าเป็นรายได้ของเขาช่วยให้เขามีอำนาจซื้อสูงขึ้น เราจึงต้องเอาเงินโอนมารวมเป็นรายได้ส่วนบุคคล (PI)

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง NI หรือ PI

รายการ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
รายได้ประชาชาติ (NI)	4,600
กำไรที่ธุรกิจกันไว้ขยายกิจการ	100
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	50
เงินโอน	<u>100</u>
รายได้ส่วนบุคคล (PI)	4,550

6. รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (Disposalbe Personal Income หรือ DPI) เป็นรายได้ของบุคคลที่สามารถนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการได้จริง ๆ หลังจากได้หักค่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออกแล้ว

$$\text{DPI} = \text{PI} - \text{ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา}$$

รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ เป็นรายได้ที่พ้นภาระภาษีต่าง ๆ หมดสิ้นแล้ว จึงเป็นรายได้ของบุคคลที่เขาสามารถจะนำไปใช้จ่ายหรือเก็บออมได้ทันที

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง PI กับ DPI

รายการ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
รายได้ส่วนบุคคล (PI)	4,550
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	<u>250</u>
รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (DPI)	4,300

เมื่อมีรายได้ส่วนบุคคลสุทธิขึ้นมา บุคคลก็จะนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเสียก่อนที่เหลือเขาจะเก็บออมไว้เพื่อให้มีดอกผลงอกเงย ธนาคารที่รับฝากเงินไว้ก็จะรวบรวมเงินออมเหล่านี้ไปให้ผู้ผลิตกู้ยืมไปลงทุนขยายกิจการต่อไป

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง DPI กับการออม (Saving หรือ S)

รายการ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (DPI)	4,300
ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค	<u>3,000</u>
เงินออมส่วนบุคคล (S)	1,300

ตามที่นักศึกษาได้ทำความรู้จักรายได้ประชาชาติประเภทต่าง ๆ ทั้ง 6 ชนิดมาแล้ว เราอาจสรุปความสัมพันธ์ของรายได้ประชาชาติประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้¹

1. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP) = ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (GDP) + รายได้สุทธิจากต่างประเทศ (F)
2. ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (GDP) = GNP - F
3. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (NNP) = GNP - ค่าใช้จ่ายที่กินทุน
4. รายได้ประชาชาติ (NI) = NNP - ภาษีทางอ้อม
5. รายได้ส่วนบุคคล (PI) = NI - กำไรที่ธุรกิจกันไว้ - ภาษีเงินได้นิติบุคคล + เงินโอน
6. รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (DPI) = PI - ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง GNP, NNP, NI, PI, DPI และ S

รายการ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP)	5,000
ค่าใช้จ่ายที่กินทุน	200
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (NNP)	4,800
ภาษีทางอ้อม	200
รายได้ประชาชาติ (NI)	4,600
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	50
กำไรที่ธุรกิจกันไว้ขยายกิจการ	100
เงินโอนต่าง ๆ	<u>100</u>
รายได้ส่วนบุคคล (PI)	4,550
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	250
รายได้สุทธิส่วนบุคคล (DPI)	4,300
ค่าใช้จ่ายในการบริโภค	3,000
เงินออมส่วนบุคคล (S)	1,300

¹Compbell R, McConnell. *Economics*. Fourth Edition. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1969.) pp. 172-I 74

นักศึกษาอาจทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตัวเลขรายได้ประชาชาติประเภทต่าง ๆ ได้จากแผนภูมิดังต่อไปนี้

รายได้เฉลี่ยต่อคน (Per capita income) ตามปกติรายได้ประชาชาติที่คำนวณได้เราสามารถนำไปวัดฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละระยะเวลาได้ เช่น พ.ศ. 2525 ไทยมีผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (GDP) 858,370 ล้านบาท ส่วน พ.ศ. 2524 มีเพียง 786,166 ล้านบาท แสดงว่า พ.ศ. 2525 ประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า พ.ศ. 2524 เป็นต้น แต่ถ้าเราจะเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น เราจะต้องเอาจำนวนประชากรทั้งหมดมาหารรายได้ประชาชาติให้ได้รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีเสียก่อน จึงจะสามารถใช้เปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ ได้

$$\text{รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี (Per capita income)} = \frac{\text{รายได้ประชาชาติ (NI)}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

การวัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การผลิต การบริโภค และการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการนั้น ถ้าเรามองภาวะเศรษฐกิจในส่วนรวมทั้งประเทศว่าประเทศมีภาวะเศรษฐกิจดีเลวอย่างไร เราจำเป็นต้องมีการวัดภาวะเศรษฐกิจเพื่อเปรียบเทียบกับภาวะเศรษฐกิจในปีที่ล่วงมา ใช้เปรียบเทียบภาวะเศรษฐกิจกับระหว่างประเทศต่าง ๆ ดังนี้

1. **รายได้ประชาชาติ (National Income)** เป็นยอดรวมของรายได้ที่ปัจจัยการผลิตได้รับจากการผลิตสินค้าและบริการในรอบระยะเวลา 1 ปี รายได้ที่ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ได้รับ ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย และผลกำไร ซึ่งเป็นการประเมินกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกเป็นเงินนั่นเอง โดยคิดตามราคาตลาด

2. **รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real National Income)** เนื่องจากรายได้ประชาชาติคำนวณออกมาเป็นเงินตามราคาตลาด ในขณะที่เกิดภาวะเงินเฟ้อ สินค้ามีราคาสูงขึ้นและค่าของเงินลดลง ถ้าเราดูแต่เพียงผิวเผินจะเห็นว่ารายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงิน (Money National Income) สูงขึ้นในแต่ละปี เช่นสมมติว่า พ.ศ. 2520 มีรายได้ประชาชาติ 10,000 ล้านบาท พ.ศ. 2524 เพิ่มขึ้นเป็น 15,000 ล้านบาท เราอาจเห็นว่ารายได้ประชาชาติ พ.ศ. 2524 เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 แต่ถ้าราคาใน พ.ศ. 2524 เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน แสดงว่า **รายได้ประชาชาติที่แท้จริง พ.ศ. 2524 มิได้เพิ่มขึ้นเลย** ในการนำรายได้ประชาชาติมาใช้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงต้อง

แปลงรายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงินมาเป็นรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเสียก่อน โดยนำตัวเลขรายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงินหารด้วยดัชนีราคาของปีนั้น แล้วคูณด้วยดัชนีราคาของปีฐาน (เป็นปีที่มีราคาคงที่มากที่สุดเทียบให้เท่ากับ 100) ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นมูลค่ารายได้ประชาชาติที่แท้จริงตามสูตรดังนี้

$$\text{รายได้ประชาชาติที่แท้จริง} = \frac{\text{รายได้ประชาชาติเป็นตัวเงิน} \times \text{ดัชนีราคาของปีฐาน}}{\text{ดัชนีราคาของปีเดียวกัน}}$$

สมมติว่า รายได้ประชาชาติ พ.ศ. 2520 เท่ากับ 15,000 ล้านบาท และดัชนีราคาของปี พ.ศ. 2520 เท่ากับ 150 เราสามารถหามูลค่าของรายได้ประชาชาติที่แท้จริงได้ ดังนี้

$$\text{รายได้ประชาชาติที่แท้จริง} = \frac{15,000 \times 100}{150} = 10,000 \text{ ล้านบาท}$$

3. รายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อประชากรหนึ่งคน (Per Capital Real National Income) เนื่องจากรายได้ประชาชาติที่แท้จริงนั้นเป็นรายได้ของคนทั้งประเทศ ฉะนั้น ถ้าอยากรู้ความอยู่ดีกินดีของแต่ละคน เราจะต้องเอาจำนวนประชากรทั้งหมดไปหารตัวเลขรายได้ประชาชาติที่แท้จริง ดังนี้

$$\text{รายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อประชากรหนึ่งคน} = \frac{\text{รายได้ประชาชาติที่แท้จริง}}{\text{จำนวนประชากร}}$$

นักศึกษาจะเห็นได้ว่า รายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อประชากรหนึ่งคนนี้สามารถใช้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี จะช่วยชี้ให้เราทราบถึงความอยู่ดีกินดีของคนในประเทศ ถ้าปีนั้นประเทศเรามีรายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อประชากรหนึ่งคนสูงกว่าเมื่อปีที่แล้ว ก็เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นได้ว่าปีนี้ประชากรไทยมีความอยู่ดีกินดีมากขึ้นกว่าปีที่แล้ว และสามารถชี้วัดฐานะทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ได้ด้วย อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงการกระจายรายได้ด้วย

ความสำคัญของรายได้ประชาชาติ รายได้ประชาชาติเป็นเครื่องมือที่นักเศรษฐศาสตร์สร้างขึ้นเพื่อใช้เปรียบเทียบฐานะเศรษฐกิจของประเทศในระยะเวลาต่าง ๆ กัน และเปรียบเทียบ

ฐานะทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ จึงมีความสำคัญอย่างน้อย 5 ประการ คือ

1. ในด้านศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ การนำตัวเลขรายได้ประชาชาติไปใช้ศึกษาควบกับทฤษฎีหรือกฎทางเศรษฐศาสตร์ ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นตัวเป็นตนเด่นชัดยิ่งขึ้น และทำให้เห็นว่ากลไกเศรษฐกิจมีความเกี่ยวโยงกันอยู่อย่างไรบ้าง ช่วยให้การศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคกว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ในด้านวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ระดับรายได้ประชาชาติจะเป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ บ่งบอกให้ทราบว่าเศรษฐกิจกำลังรุ่งเรืองหรือตกต่ำ หรือเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้ว ประเทศมีเศรษฐกิจดีกว่าหรือต่ำกว่า และชี้ให้เห็นการกระจายรายได้ตลอดจนมาตรฐานการครองชีพและระดับความเป็นอยู่ของประชากร

3. ในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ตัวเลขรายได้ประชาชาตินอกจากจะช่วยให้ทราบภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต การวิเคราะห์รายได้ประชาชาติจะช่วยให้ทราบว่ารัฐควรจะเข้าแทรกแซง ส่งเสริมหรือตัดทอนกิจการประเภทใด และภายในขอบเขตใดจึงจะเป็นการสมควร

4. เป็นเครื่องมือวางแผนนโยบายจัดเก็บภาษีอากร ตัวเลขรายได้ประชาชาติย่อมเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐจะใช้ประกอบการจัดเก็บภาษีอากรทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม เพื่อให้ภาระภาษีตกต้องแก่บุคคลที่ควรต้องเสียภาษี ตัวเลขรายได้ประชาชาติจะชี้ให้เห็นขีดความสามารถในการเสียภาษีของประชากรกลุ่มต่าง ๆ ว่ามีอยู่เพียงใด

5. เทียบเคียงฐานะทางเศรษฐกิจ ตัวเลขรายได้ประชาชาติจะชี้ให้เห็นฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศเมื่อเทียบเคียงกับประเทศอื่น และเป็นช่องทางให้ศึกษาภาวการณ์ว่า ประเทศที่ด้อยพัฒนาควรจะเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจสาขาใด จึงจะพัฒนาทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

2. การคำนวณรายได้ประชาชาติ

1. ผลผลิตรวม รายได้รวม และรายจ่ายรวม ในตอนต้น นักศึกษาได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของรายได้ประชาชาติซึ่งพอจะสรุปได้ว่า รายได้ประชาชาติ คือ

- (1) มูลค่ารวมของสินค้าและบริการทั้งประเทศในแต่ละปี
- (2) ผลรวมของรายได้ที่ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับในแต่ละปี
- (3) ผลรวมของรายจ่ายที่ประชาชนทั้งประเทศใช้จ่ายเพื่อบริโภคและลงทุนในแต่ละปี

$$\text{GNP} = \text{GNI} = \text{GNE}$$

ดังนั้น ในการคำนวณหาตัวเลขรายได้ประชาชาติ เราจึงอาจกระทำได้ 3 วิธี คือ

- (1) วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านผลผลิต (GNP)
- (2) วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายได้ (GNI)
- (3) วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายจ่าย (GNE)

2. การคำนวณรายได้ประชาชาติ เมื่อผลผลิตรวมเท่ากับรายได้รวมและรายจ่ายรวมแล้ว ในการหาตัวเลขรายได้ประชาชาติเราก็อาจคำนวณได้เป็น 3 วิธีด้วยกัน คือ

- (1) วิธีคำนวณรายได้ประชาชาติด้านการผลิต
- (2) วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายได้
- (3) วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายจ่าย

นักศึกษาจะได้ทำความเข้าใจวิธีการคำนวณหารายได้ประชาชาติทั้ง 3 แบบต่อไปตามลำดับ

1. วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านการผลิต (Production Approach) เป็นการคำนวณหาผลรวมของมูลค่าของสินค้าและบริการเฉพาะที่เป็นผลิตผลขั้นสุดท้าย (Final Product) ที่ผลิตขึ้นในประเทศหรือที่ประเทศได้มาในระยะ 1 ปี

$$\text{NI} = \text{GNP} - \text{capital Consumption Allowances} - \text{Indirect Taxes}$$

การคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านการผลิตนี้ ก่อนอื่นต้องหาตัวเลข GNP เสียก่อน เมื่อได้ตัวเลข GNP แล้วจึงนำเอา (1) ค่าใช้จ่ายที่กินทุน (CCA) และ (2) ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) หักออกที่เหลือจะเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ (NI) ที่เราต้องการ

การหาตัวเลขผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP) ซึ่งเป็นมูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตได้ในระยะ 1 ปี

$$\text{GNP} = \text{C} + \text{I} + \text{G} + (\text{X} - \text{M})$$

GNP = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Income)

C = การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของเอกชน (Consumption)

I = การใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของเอกชน (Investment)

G = การใช้จ่ายของรัฐบาล (Government Expenditure)

X = มูลค่าสินค้าส่งออก (Export)

M = มูลค่าสินค้านำเข้า (Import)

การหาตัวเลขผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP) นั้นนอกจากจะคำนวณจากผลิตผลขั้นสุดท้าย (Final Product) แล้ว ยังสามารถคำนวณจากมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ได้ด้วย ดังนี้

(1) จำนวนจากผลิตผลขั้นสุดท้าย รวมทั้งยอดสินค้าคงเหลือ (Inventories) แต่ในทางปฏิบัติทำได้ยากโดยเฉพาะในประเทศด้อยพัฒนา เพราะไม่อาจจำแนกให้ชัดเจนได้ว่าสินค้าใดเป็นผลิตผลขั้นสุดท้ายที่ผู้บริโภคซื้อไปใช้อุปโภคโดยตรง หรือเป็นสินค้าที่เป็นผลิตผลซึ่งอยู่ในระหว่างการผลิต (Intermediate Product) ซึ่งเป็นสินค้าที่จะนำไปผลิตหรือขายต่อ และสินค้าชนิดเดียวกันบางกรณีอาจเป็นได้ทั้งผลิตผลขั้นสุดท้าย และผลิตผลระหว่างการผลิต เช่น ข้าวสารที่นาย ก. ผลิตได้แล้ว ขายให้นาย ข. ใช้บริโภคเป็นผลิตผลสำเร็จรูป แต่ถ้านาย ข. นำไปบดเป็นแป้งออกขายต่อเป็นผลิตผลระหว่างการผลิต เป็นต้น การเก็บตัวเลขรายได้ประชาชาติเฉพาะส่วนที่เป็นผลิตผลขั้นสุดท้ายจึงทำได้ยากและมักเกิดการนับซ้ำ

(2) จำนวนจากมูลค่าเพิ่ม (Value added) ซึ่งจะคิดเพียงมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตแต่ละชั้น เพื่อขจัดปัญหาการนับซ้ำในผลิตผลที่ต้องผ่านการผลิตหลายชั้น มูลค่าเพิ่มในการผลิตแต่ละชั้น คือผลต่างระหว่างต้นทุนของสินค้าที่หน่วยผลิตในชั้นนั้น ๆ ซึ่งนำมาจากหน่วยผลิตอื่นเพื่อใช้ในการผลิตในชั้นนั้น ๆ กับมูลค่าของผลิตผลที่หน่วยผลิตในชั้นนั้น ๆ ขายให้กับหน่วยผลิตในชั้นต่อไป

2. วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายได้ (Income Approach) เป็นการนำเอารายได้ของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งของเอกชนและรัฐบาลอันเกิดจากการผลิตสินค้าและบริการทั้งหมดในประเทศมารวมเข้าด้วยกันในระยะ 1 ปี

ก. รายได้ของเอกชน จะต้องเป็นรายได้ที่ได้รับจากการนำปัจจัยการผลิตไปร่วมในการผลิตสินค้าและบริการ ได้แก่ แรงงาน ที่ดิน หุ่น และการประกอบการ เช่น เราไปทำงานที่โรงงาน

ทอผ้า เราจะได้ค่าจ้างตอบแทน ถ้าเราเอาที่ดินให้เช่าปลูกบ้าน เราจะมีรายได้จากค่าเช่า ถ้าเราเอาเงินให้เขากู้ยืม เราจะได้รับผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย หรือถ้าเราเป็นผู้ประกอบการตั้งโรงงานผลิตสินค้า เมื่อขายสินค้าได้ เราจะได้ผลกำไรตอบแทน เป็นต้น ซึ่งเป็นรายได้ที่มนุษย์ทำมาหาได้จากน้ำพักน้ำแรงของตน แต่ในการคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายได้นี้ เราจะไม่นำเงินโอนหรือเงินที่ได้รับมาเปล่า ๆ มารวมเป็นรายได้ของเอกชน เพราะเงินเหล่านี้เราได้มาโดยมิได้เกิดผลผลิตในสินค้าและบริการ เป็นแต่เพียงเปลี่ยนมือกันหรือเปลี่ยนรูปทรัพย์สินที่มีอยู่แล้วในรูปของลูกหนี้หรือทรัพย์สินต่าง ๆ มาเป็นเงินสดเท่านั้น

รายได้เอกชน = ค่าจ้าง + ค่าเช่า + ดอกเบี้ย + กำไร

ข. *รายได้ของรัฐบาล* รัฐบาลส่วนมากจะมีรายได้จากเงินค่าภาษีอากรที่เก็บจากประชาชน เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร เป็นต้น นอกจากภาษีอากรแล้ว รัฐบาลยังมีรายได้จากทรัพย์สินและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ.

เมื่อนำเอารายได้ของเอกชนและรายได้ของรัฐบาลมารวมกันเข้า เราจะได้ตัวเลขรายได้ประชาชาติที่คำนวณจากด้านรายได้

ค. *รายได้ที่ไม่นำมารวมเป็นรายได้ประชาชาติ* รายได้ที่มีได้ก่อให้เกิดผลผลิตเราจะไม่นำมารวมเป็นรายได้ รายได้ที่ไม่นำมารวมเป็นรายได้ประชาชาติ คือ

(1) เงินโอน ไม่ถือเป็นรายได้ประชาชาติเพราะเงินโอนเป็นแต่เพียงการโอนอำนาจซื้อจากบุคคลหนึ่งเท่านั้น มิได้ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มแต่อย่างใด เช่น รัฐบาลเก็บภาษีจากผู้ประกอบการธุรกิจ แล้วนำมาจ่ายสงเคราะห์คนพิการ เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้เป็นปกติสุข โดยที่คนพิการนั้นไม่ต้องมาทำงานให้รัฐบาล เป็นต้น เงินโอนที่รัฐบาลจ่ายให้คนพิการไม่เกิดผลผลิต เราจึงไม่นำเงินโอนมารวมเป็นรายได้ประชาชาติ

(2) รายได้ที่ได้มาโดยบังเอิญ อย่างกรณีมูลค่าเพิ่มของทรัพย์สินที่บุคคลได้มาโดยมิใช่ทางการค้าหากำไร เช่น นาย ก. มีอาชีพเป็นครูเมื่อ พ.ศ. 2525 ซื้อที่ดินไว้แปลงหนึ่งเพื่อปลูกบ้านราคา 60,000 บาท โดยมีได้ลงทุนพัฒนาแต่อย่างใด พอถึงพ.ศ. 2529 นาย ก. จ้องอาคารของการเคหะแห่งชาติได้จึงขายที่ดินแปลงนั้นไป 100,000 บาท ส่วนที่แตกต่าง 40,000 บาท นี้คือมูลค่าเพิ่มของทรัพย์สิน (Capital Gains) ซึ่งเป็นเงินที่นาย ก. ได้มาโดยบังเอิญ มิใช่ผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต เราจึงไม่นับรวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ (แต่ถ้านาย ก.

มีอาชีพเป็นผู้จัดสรรที่ดิน มูลค่าเพิ่มจากการขายที่ดินนั้นเป็นกำไรของนาย ก. เราจึงต้องนำมารวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ)

(3) รายได้ที่ผิดกฎหมาย รายได้จากการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น รายได้จากการโจรกรรม รายได้จากการค้ายาเสพติด รายได้จากการลักลอบนำสินค้าหนีภาษี เป็นต้น รายได้เหล่านี้เราไม่นำมารวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ เพราะตัวเลขรายได้ประชาชาติเรามุ่งใช้เป็นเครื่องแสดงความอยู่ดีกินดีของประชากร เมื่อความอยู่ดีกินดีของคนส่วนรวมมิได้เพิ่มขึ้นจากการกระทำที่ผิดกฎหมายเราจึงไม่นำรายได้ตามรายการนี้รวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ

3. วิธีคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายจ่าย (Expenditure Approach) เป็นการคำนวณหามูลค่าของสินค้าและบริการที่เอกชนและรัฐบาลใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภคและเพื่อเป็นการสะสมทุน

$$NI = GNE - \text{Capital Consumption Allowances} - \text{Indirect Taxes}$$

การคำนวณหารายได้ประชาชาติด้านรายจ่ายนี้ ก่อนอื่นต้องหาตัวเลข GNE เสียก่อน เมื่อได้ตัวเลข GNE แล้ว จึงนำเอา (1) ค่าใช้จ่ายที่กินทุน (CCA) และ (2) ภาษีทางอ้อม (Indirect Taxes) หักออก ที่เหลือจะเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ (NI) ที่เราต้องการ (นักศึกษาจะสังเกตเห็นได้ว่าการคำนวณรายได้ประชาชาติจากรายจ่ายรายนี้เหมือนกับการคำนวณจากผลิตผลรวมทั้งนี้ก็เพราะรายจ่ายรวมเท่ากับผลิตผลรวม)

การหาตัวเลขรายจ่ายรวม (GNE) ซึ่งเป็นมูลค่ารวมของสินค้าและบริการที่ได้ใช้จ่ายไปในระยะ 1 ปี โดยนำรายจ่ายที่ภาคเอกชนและภาครัฐบาลได้ใช้จ่ายไปมารวมกัน ดังนี้²

$$GNE = C + I + G + (X - M)$$

²Richard G. Lipsey & Peter O. Steiner. Economic. Third Edition. (New York : Harpet & Raw, Publishers, 1972). P.466.

- GNE = รายจ่ายรวม (Gross National Expenditure)
- C = รายจ่ายเพื่อการบริโภคของเอกชน (Consumption)
- I = รายจ่ายเพื่อการลงทุนของเอกชน (Investment)
- G = รายจ่ายของรัฐบาล (Government Expenditure)
- (X - M) = รายจ่ายสุทธิต่างประเทศ
- X = มูลค่าสินค้าส่งออก (Export)
- M = มูลค่าสินค้านำเข้า (Import)

ก. รายละเอียดของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะนำมารวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติมีดังต่อไปนี้ คือ

1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของประชาชน หรือที่เราใช้ตัว C แทน เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของบุคคลและสถาบันที่ตั้งขึ้นโดยมิหวังกำไร เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สินค้าที่ซื้อประกอบด้วย

(ก) ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าบริโภคประเภทที่ใช้ได้นาน เช่น ตู้เย็น พัดลม รถยนต์ โทรทัศน์ วิทยุ เฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ เป็นต้น

(ข) ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าบริโภคประเภทที่ใช้ชั่วคราว เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค เป็นต้น

(ค) ค่าใช้จ่ายในด้านการบริการต่าง ๆ เช่น ค่าตัดผม ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

2. ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทั้งหมดของบุคคลภายในประเทศ หรือที่เราใช้ตัว I แทน การลงทุนของบุคคลประกอบด้วย

(ก) การก่อสร้างอาคารและโรงเรือนขึ้นใหม่ การก่อสร้างนี้รวมถึง การก่อสร้างบ้านที่อยู่อาศัย ตึกโรงเรียนและสถานที่ทำการ ความจริงอาคารที่อยู่อาศัยนี้มีลักษณะคล้ายสินค้าเพื่อบริโภคประเภทถาวร แต่เนื่องจากการก่อสร้างค่าใช้จ่ายสูง และอายุการใช้งานยืนนาน เราจึงถือว่าการก่อสร้างอาคารและโรงเรือนใหม่เป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง

(ข) การซื้อสินค้าประเภททุนที่ผลิตขึ้นใหม่ ที่องค์การธุรกิจทั่วไปและสถาบันที่ตั้งขึ้นโดยมิหวังกำไร ซื้อมาใช้ในกิจการ เช่น เครื่องจักรต่าง ๆ รถบรรทุก เครื่องมือแพทย์ เป็นต้น

(ค) ส่วนเปลี่ยนแปลงสุทธิของสินค้าคงเหลือ เป็นส่วนแตกต่างระหว่างสินค้าคงเหลือต้นปีกับสินค้าคงเหลือตอนปลายปี ถ้าทรัพย์สินปลายปีมีค่ามากก็จะนำไปบวกเพิ่มเข้ากับ

รายได้ประชาชาติ แต่ถ้าทรัพย์สินปลายปีมีค่าน้อยลงก็จะนำไปหักออกจากรายได้ประชาชาติ

3. ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาล หรือที่เราใช้ตัว G แทน ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลประกอบด้วย

- (ก) ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการจากองค์การผลิตต่าง ๆ
- (ข) ค่าใช้จ่ายประเภทเงินเดือนค่าจ้าง ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าล่วงเวลา ฯลฯ
- (ค) ค่าใช้จ่ายทางการทหาร และการป้องกันประเทศ

4. สินค้าและบริการที่จำหน่ายต่างประเทศสุทธิ (X – M) เป็นผลต่างระหว่างสินค้าส่งออกและนำเข้า ในระบบเศรษฐกิจแบบเปิดซึ่งมีการค้ากับต่างประเทศเราจะต้องนำเอารายการสินค้าและบริการที่จำหน่ายต่างประเทศสุทธิรวมด้วย ถ้าสินค้าส่งออกมีมากกว่าสินค้านำเข้าจะได้ยอดสุทธิเป็นบวก เมื่อเอายอดสุทธิที่เป็นบวกไปรวมกับ 3 รายการข้างต้น ยอดผลิตผลรวมจะเพิ่มขึ้น ตรงข้ามถ้ามีสินค้านำเข้ามากกว่าสินค้าส่งออก ซึ่งจะได้ยอดสุทธิเป็นลบ และเมื่อนำไปรวมกับ 3 รายการข้างต้นแล้ว ยอดผลิตผลรวมจะลดลง

ข้อยุ่งยากในการคำนวณหาตัวเลขรายได้ประชาชาติ ในการคำนวณหาตัวเลขรายได้ประชาชาตินั้น ถ้าพูดอย่างผิวเผินจะเห็นว่า ไม่น่าจะมีปัญหายุ่งยาก เพราะถ้าเราจะคำนวณจากผลิตผลก็เอาผลิตผลทั้งหมดมารวมกัน ถ้าจะคำนวณจากรายได้ก็เอารายได้มารวมกัน และถ้าจะคำนวณจากรายจ่ายก็เก็บตัวเลขรายจ่ายมารวมกันเข้าก็จะได้ตัวเลขรายได้ประชาชาติที่ต้องการ แต่ในทางปฏิบัตินั้นมักจะมีข้อยุ่งยากอยู่หลายประการ คือ

(1) การนับซ้ำ เป็นการนำมูลค่าของสินค้ามาคิดเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติมากกว่าหนึ่งครั้ง เพราะไม่ได้แยกประเภทของสินค้า เช่น โรงงานทอผ้า ก. ทอผ้าขายได้เงินปีละ 50,000 บาท โดยซื้อด้ายดิบจากโรงงาน ข. เป็นวัตถุดิบปีละ 10,000 บาท ถ้านับผลิตผลของโรงงาน ก. และ ข. เข้าด้วยกันเป็นตัวเลข รายได้ประชาชาติเท่ากับ 60,000 บาท ก็จะเป็นการนับซ้ำ

ตามปกติสินค้าที่ผลิตได้จะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

(ก) สินค้าที่อยู่ในระหว่างการผลิต (Intermediate goods) เป็นสินค้าที่ยังไม่สำเร็จรูป หรือที่ผู้ซื้อซื้อไปขายหรือทำการผลิตต่อไป มิใช่สินค้าที่ผู้ซื้อซื้อไปเพื่อใช้อุปโภคบริโภคเอง

(ข) สินค้าขั้นสุดท้าย (Final goods) เป็นสินค้าสำเร็จรูป (finished goods) พร้อมทั้งจะจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคซึ่งซื้อไปเพื่อใช้อุปโภคบริโภคเอง

เพื่อป้องกันการนับซ้ำในการคำนวณตัวเลขรายได้ประชาชาติ จึงคิดเฉพาะสินค้าขั้นสุดท้ายซึ่งผู้ซื้อซื้อไปเพื่อใช้เอง หรือจากมูลค่าเพิ่ม (Value added) เท่านั้น

(2) สินค้าและบริการที่ผู้ผลิตบริโภคเอง ตามปกติการคิดคำนวณรายได้ประชาชาติ มักนับแต่เฉพาะสินค้าและบริการที่ได้ชำระเป็นตัวเงินเท่านั้น และมักจะละเลยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ผ่านตลาด เช่น กสิกรปลูกพืชผลบริโภคเอง พ่อบ้านทำสวนครัวหรือซ่อมบ้านเอง แม้บ้านยืมเสื้อผ้าใช้เอง เป็นต้น ถ้าคำนวณตัวเลขรายได้ประชาชาติเฉพาะส่วนที่นำมาซื้อขายกันในตลาดแล้วก็จะทำให้ตัวเลขที่คำนวณได้ต่ำกว่าความเป็นจริง จึงต้องมีรายการที่ประเมินเป็นรายได้จากบริการให้เปล่าเหล่านี้ไว้ด้วย

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่างที่ไม่สามารถตีราคาเป็นตัวเงินได้ เช่น ผลผลิตด้านการศึกษา การป้องกันรักษาความสงบทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นต้น การที่จะคำนวณตัวเลขรายได้ประชาชาติโดยรวมกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์จึงทำได้ยาก

(3) การคิดค่าเสื่อมราคา (Depreciation) การคำนวณเงินค่าเสื่อมราคาแล้วนำไปหักออกจากผลรวมของชาติเพื่อให้ได้ผลิตผลสุทธิของชาตินั้น มักใช้วิธีการคำนวณแตกต่างกัน แม้ในทรัพย์สินประเภทเดียวกัน ดังนั้น เมื่อรวมการคำนวณค่าเสื่อมราคาเป็นจำนวนรวมทั้งประเทศแล้ว อาจได้ตัวเลขสูงหรือต่ำเกินไปได้

(4) การตีราคาสินค้าคงเหลือ ซึ่งเป็นมูลค่าของสินค้าที่ยังเหลืออยู่ในเวลาที่ทำการปิดบัญชีตอนสิ้นงวดปีบัญชี หากปรากฏว่าในระหว่างปีเหตุการณ์ทำให้ราคาสินค้านั้นสูงขึ้น มูลค่าของสินค้าคงเหลือตอนสิ้นปีก็จะมีราคาสูงขึ้นด้วยแม้จะยังมิได้มีการขายเป็นตัวเงินก็ตาม และถ้าตีราคาสินค้าคงเหลือตามราคาทุนก็จะทำให้ตัวเลขรายได้ประชาชาติต่ำ

เนื่องจากในทางบัญชีไม่สามารถคำนวณสินค้าคงเหลือจากผลผลิตเฉพาะส่วนที่ผลิตได้ในปีเดียวกัน จึงต้องใช้ “ส่วนเปลี่ยนแปลงของสินค้าคงเหลือ (Change in business inventories)” ซึ่งได้จากการเปรียบเทียบยอดสินค้าคงเหลือในปลายปีนี้กับยอดสินค้าคงเหลือที่ยกยอดมาจากปีก่อน

$$\begin{aligned} \text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของสินค้าคงเหลือ} &= \text{สินค้าคงเหลือปลายปี} - \text{สินค้าคงเหลือต้นปี} \\ \text{จำนวนผลิต} &= \text{จำนวนขาย} + \text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของสินค้าคงเหลือ} \end{aligned}$$

ส่วนเปลี่ยนแปลงของสินค้าคงเหลือนี้อาจมีค่าเป็นบวกหรือลบก็ได้ ในกรณีตัวเลขเป็นบวกก็แสดงว่าสินค้าที่ขายได้ในปีนี้มีมูลค่าน้อยกว่าสินค้าที่ผลิตได้ในปีนี้ แต่ถ้าตัวเลขเป็นลบก็แสดงว่า

สินค้าที่ขายได้ในปีนี้มีมูลค่ามากกว่าสินค้าที่ผลิตได้ในปีเดียวกัน

(5) รายได้และรายจ่ายของรัฐ รายได้ส่วนใหญ่ของรัฐบาลบังคับเก็บภาษีอากรจากประชาชน แล้วนำไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายเพื่อบริหารและพัฒนาประเทศ รายจ่ายของรัฐบาลเพื่อซื้อสินค้าขั้นสุดท้ายและบริการจากภาคเอกชน เงินเดือน ค่าจ้างที่จ่ายให้แก่ข้าราชการ เหล่านี้เป็นรายจ่ายนำไปรวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติซึ่งคำนวณจากรายจ่าย แต่ถ้าเป็นรายจ่ายเงินโอน เช่น การจ่ายเงินบำเหน็จ บำนาญ เงินประกันสังคม เงินสงเคราะห์บุคคลบางประเภท เหล่านี้เป็นเพียงการโอนอำนาจซื้อ (Purchasing power) จากบุคคลบางกลุ่มโดยมีรัฐบาลเป็นตัวกลาง เงินโอนเหล่านี้จะไม่นำไปรวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ

(6) รายการระหว่างประเทศ ในระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Open economy) จะมีการค้าและประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ รายการที่สำคัญก็คือ มูลค่าส่งออกสุทธิ ซึ่งได้จากมูลค่าสินค้าส่งออกหักด้วยมูลค่าสินค้านำเข้า นอกจากนี้อาจมีรายได้จากต่างประเทศในรูปของเงินเดือน ค่าจ้าง เงินปันผล เงินช่วยเหลือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ฯลฯ เหล่านี้ต้องนำมารวมเป็นตัวเลขรายได้ประชาชาติ แต่มักเป็นรายการที่ถูกลืมนับ

(7) ความพอใจของผู้บริโภค ในการพัฒนาประเทศ เรามักให้ความสนใจต่อขนาดของผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP) มากกว่าชนิดของสินค้าและบริการที่ผลิตได้ ในกรณีมีการผลิตอาวุธมูลค่า 10 ล้านบาท กับตั้งโรงพยาบาลมูลค่า 10 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นย่อมสูงขึ้น 10 ล้านบาทเท่ากัน แต่ประชากรย่อมได้รับความพอใจต่างกัน หรือในระหว่างสินค้าเพื่อการบริโภคกับสินค้าเพื่อการลงทุน หากมีการผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ จะมีผลให้ประชากรอยู่ดีกินดีมากขึ้น เป็นต้น

(8) คุณภาพของสินค้าและบริการ ตัวเลขผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น มิได้บ่งชี้คุณภาพของสินค้าและประสิทธิภาพในการผลิต สินค้ารุ่นใหม่ ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ เหล่านี้ มักมีคุณภาพสูงขึ้นในแต่ละปี ดังนั้น แม้ตัวเลขผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นจะสูงขึ้นไม่มาก แต่ถ้าสินค้าที่ผลิตได้มีคุณภาพดีขึ้นก็อาจทำให้ประชากรอยู่ดีกินดีได้ นอกจากนี้ก็ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการผลิต เช่น เมื่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี ในขณะที่ต้องใช้ปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 7 ต่อปีเช่นนี้ ย่อมเป็นตัวชี้ว่า ประสิทธิภาพในการผลิตตกต่ำลง เป็นต้น

(9) สินค้าประเภทคงทน ตัวเลขผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น คิดเฉพาะมูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้นในปีปัจจุบันเท่านั้น โดยมีได้รวมสินค้าบริโภคประเภทคงทนถาวร (durable consumer goods) ที่ผลิตขึ้นในปีที่ล่วงมา แต่ยังไม่ใช้ประโยชน์ได้อยู่ในปีปัจจุบัน เช่น รถยนต์